

Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamas projektas
Nr. 09.2.1-ESFA-V-726-03-0001
„Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas“

MUSLMONŲ-SUNITŲ TIKYBOS BENDROSIOS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO REKOMENDACIJŲ PROJEKTAS

Įgyvendinimo rekomendacijų projektą rengė

Muftijus Romas Jakubauskas

Turinys

1. Muslumonų-sunitų tikybos naujo turinio mokymo rekomendacijos.....	2
2. Kaip ugdyti aukštesnius pasiekimus.	2
3. Tarpdalykinių temų integravimas. Dalykų dermė.....	3
4. Kalbinių gebėjimų ugdymas per dalyko pamokas.	3
5. Siūlymai mokytojų nuožiūra skirstomų 30 procentų pamokų.....	4
6. Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai.....	4
7. Skaitmeninės mokymo priemonės, skirtos BP įgyvendinti.....	4
8. Literatūros ir šaltinių sąrašas.....	5
9. Užduočių ar mokinių darbų, iliustruojančių pasiekimų lygius, pavyzdžiai.	5
9.1. 1–2 klasės.....	5
9.2. 3–4 klasės.....	8
9.3. 5–6 klasės.....	8
9.4. 7–8 klasės.....	8
9.5. 9–10 klasės.....	8

1. Muslumonų-sunitų tikybos naujo turinio mokymo rekomendacijos.

Mokant (-is) naujo turinio reikėtų atkreipti ypatingą dėmesį į individualius vaiko poreikius, gebėjimus ir galimybes; kilus mokymosi sunkumams, laiku suteikti reikiamą pagalbą. Naujo ugdymo turinio mokymas ir mokymasis turėtų remtis humanizmo ir konstruktyvizmo idėjomis, kurios pabrėžia, kad naują turinį reikėtų pritaikyti mokiniui, jo turimai patirčiai: sudominti, skatinti aktyviai veikti, spręsti problemas, dalintis savo žinojimu, sieti naujas žinias su jau turimomis, anksčiau įgytomis. Todėl svarbu, kad ugdymosi procese būtų užtikrinta įvairių mokymo priemonių, būdų ir metodų dermė, skirtingų mokymosi aplinkų įvairovė, nes natūraliai vaiko asmenybės raidai būtinos pradinėse klasėse įgytos pozityvios mokymosi patirtys.

Išskirtinė pradinio ugdymo ypatybė – jo integralumas, t. y. visybiškumas, sąryšingumas, darna. Pradinis ugdymas organizuojamas kaip vieninga sistema, kiek įmanoma neskaidant ugdymo sričių į atskiras, nesusietas dalis – mokomuosius dalykus.

Dar viena svarbi naujo turinio mokymo ypatybė – kontekstualumas. Nauja informacija pateikiama vaiko gyvenimo patirties kontekste, pažįstamose ir naujose gyvenimiškose situacijose; kuriami kuo artimesni realiam gyvenimui mokymosi kontekstai, kuriose atrandamos naujos, pritaikomos jau turimos žinios, sprendžiamos probleminės situacijos; mokomasi įvairioje – mokyklinėje ir nemokyklinėje – aplinkoje; ieškoma ugdymo turinio sąsajų su sociokultūriniu gyvenimo kontekstu; atsižvelgiama į aplinkos (regiono, miesto, mokyklos) ypatumus.

2. Kaip ugdyti aukštesnius pasiekimus.

Kaip padėti mokiniams siekti aukštesnių pasiekimų / rezultatų? Kas skatina motyvaciją ir pažangą?

Bendra per išvardintus bruožus formuojama edukacinio proceso kryptis:

- Pozityvi nuostata, palanki psichologinė terpė
- Mokinio individualumo pripažinimas, jo poreikių pažinimas
- Kognityvinių ir emocinių aspektų dermė
- Daugialypis intelektas (mokymasis visais pojūčiais)
- Kūrybiškumas
- Vizualumas

Metodai:

- Žaidimai
- Tyrinėjimas
- Integruotos veiklos
- Grupiniai projektai
- Klausimai – atviro tipo, diskusiniai

Priemonės:

- klasės aplinka (baldų mobilumas)
- nemokyklinės erdvės (muziejus, kenesa, bažnyčia, kitos viešos erdvės)
- gamta (kiemas, parkas, miškas)
- mobilieji įrenginiai
- video įrašai

Grižtamasis ryšys, vertinimas, įsivertinimas

- tikslų išsiskelimas, suvokimas ir rezultatų refleksija
- nuolatinis įsivertinimas
- individuali mokytojo pagalba mokiniui
- mokinių vieno kitam pagalba
- tėvų įtraukimas

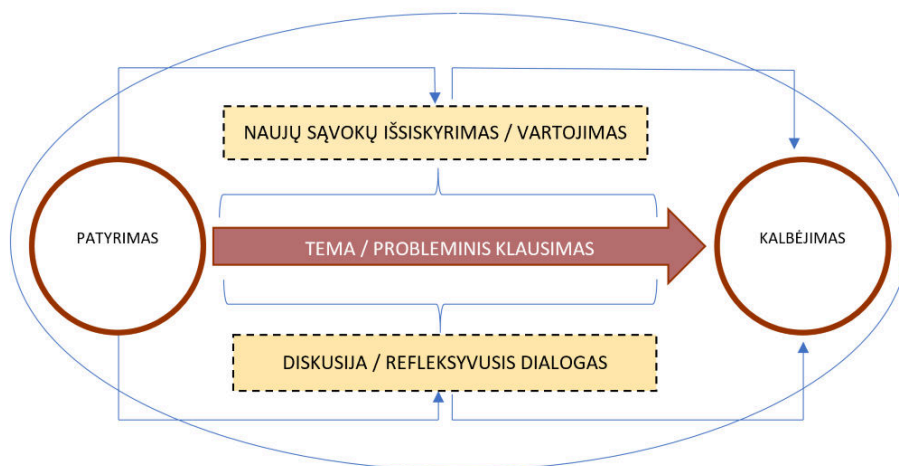
3. Tarpdalykinių temų integravimas. Dalykų dermė.

Atnaujinant tikybų, etikos programas tarpdalykinė integracija įgyvendinama šiais būdais:

- Tikybos, etikos dalykų programos atnaujintos šiuolaikiniam gyvenimui svarbių gebėjimų ugdymui reikalingu turiniu, pavyzdžiui, medijų ir skaitmeninio raštingumo, pilietiškumo, kultūrinio raštingumo, sveikatos raštingumo, žmogaus saugos ir kt.
- Programų rengėjai numatė galimus tarpdalykinius ryšius, juos prasmingai atskleidė nagrinėdami siūlomas tarpdalykines temas: **asmens galios** (idealai; prasmės siekis; idėjos, asmenybės); **kultūrinis identitetas ir bendruomeniškumas** (kultūros paveldas; gimtoji kalba; etninė kultūra, kultūrinė įvairovė, kultūros raida, tradicijos gyvybingumas, istorinė savimonė; tautos, pilietinės visuomenės savikūra); **darnus vystymasis** (sveika gyvensena; lygios galimybės; taikios ir įtraukios bendruomenės ir kt.). Išvardytos temos yra parinktos atsižvelgiant į jaunam žmogui aktualius klausimus: santykis su pačiu savimi, prasmės siekis, tautos ir valstybės praeitis, dabartis ir ateitis, globalaus pasaulio keliami ekologiniai, socialiniai iššūkiai.
- Tarpdalykinė integracija galima teminiu pagrindu, ugdant tam tikrus gebėjimus ar jų grupes arba organizuojant bendras veiklas. Prasmingai atskleidus socialinių, humanitarinių mokslų tarpusavio sąsajas ir sąsajas su kitais dalykais skatinamas mokinių kritinis mąstymas ir kūrybiškumas.

Dalykų dermė. Šioje Bendrojo ugdymo programoje numatytas ugdymo turinys ir ugdymo pasiekimai per visus koncentrus dera su daile, muzika, istorija, lietuvių kalba, gamtos mokslais, socialinio, pilietinio ugdymo dalykais. Konkrečiau šią dermę su atskirais dalykais galima išreikšti tokia lentele:

4. Kalbinių gebėjimų ugdymas per dalyko pamokas.

Integruotas dalyko ir kalbos mokymasis siekia svarbiausio tikslo - bendrųjų ir esminių dalykinių kompetencijų ugdymo, iš kurių - dalyko mokymas(is) yra pagrindinis, o kalbos mokymas(is) tarnauja gilesniam dalyko kompetencijų ugdymui.

Integruotose kalbos mokymo(si) ugdymosi veiklose būtina taikyti:

- A) sakytinės kalbos komunikavimą;
- B) diskusiją / refleksyvų dialogą;
- C) sieti informaciją su turima mokinio patirtimi.

Šias veiklas ir kryptis atitinkantis turinys yra pristatytas musulmonų-sunitų tikybos pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programose. Jose išryškintos ir naujos sąvokos, dalykui tinkanti terminija, kurios besimokant integraciniu metodu praturtės mokinių kalbinis žodynas, o kartu ir dalyko žinios.

Rekomenduojama musulmonų-sunitų tikybos pamokose vesti religinių terminų žodynėlį, kuriame mokiniai užsirašytų naujus žodžius ir sąvokas.

5. Siūlymai mokytojų nuožiūra skirstomų 30 procentų pamokų.

Rekomendacijos 30 procentų dalykui skirto mokymosi laiko.

Pasirenkamąjį mokymosi turinį (apie 30 proc.), atsižvelgdamas į mokyklos, klasės kontekstą, mokinių poreikius ir pasiekimus, modeliuoja pats mokytojas. Pasirenka aktualų turinį, skiria daugiau laiko tam tikrų gebėjimų, vertybinių nuostatų ugdymui, dalyko temų mokymuisi. Mokytojai organizuoja projektines veiklas, plėtoja tarpdalykines temas, laiką skiria pažintinei, kultūrinei, meninei, kūrybinei veiklai. Remiantis BP gairių koncepcija šis turinio proporcijos pasiskirstymas orientuotas į gilesnį mokymąsi, integraciją, temos plėtojimą, kompetencijų ugdymą. Ši metodinė medžiaga yra rekomendacinio požiūrio ir taikoma kontekstualiai

6. Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai.

7. Skaitmeninės mokymo priemonės, skirtos BP įgyvendinti.

Skaitmeninė medžiaga

Šiame skyrelyje pateikiamos trumpos anotacijos ir nuorodos į skaitmenines mokymo priemones, skirtas BP įgyvendinti.

Skaitmeninės mokymosi priemonės yra multimodalios (informacija pateikiama įvairiomis verbalinėmis ir vizualinėmis formomis) ir adaptyvios (mokymosi turinys automatiškai pritaikomas prie besimokančiojo mokymosi galimybių ir pasiekimų).

Su mokiniais svarbu aptarti saugumo internete aktualius klausimus, pateikti naudingų nuorodų apie draugišką internetą mokiniams ir jų tėvams:

<https://mokytojojtv.emokykla.lt/search?q=draugi%C5%A1kas+internetas>

<https://www.draugiskasinternetas.lt/>

Priemonės mokymuisi, leidiniai, plakatai, vaizdo medžiaga, naudingi

patarimai: <https://www.draugiskasinternetas.lt/medziaga-mokymuisi/priemonesmokymuisi>

Leidiny pradinų klasių mokinių tėveliams „Vaikai ir medijos“:

<https://sodas.ugdome.lt/bylos/GENERAL/5927b0fd-fae3-4e1a-8aa2-72b2f58dd6f9.pdf>

Nr.	Pavadinimas	Trumpa anotacija	Nuoroda
1.	Skaitmeninių mokymo priemonių sąrašai	Rekomenduojamų skaitmeninių mokymosi priemonių, tinkančių ir nuotoliniam mokymui organizuoti sąrašas.	https://www.emokykla.lt/nuotolinis/skaitmenines-mokymo-priemones

		Skaitmeninės mokymo priemonės suskirstytos pagal ugdymo sritis, dalykus, klases ir mokymo priemonių tipą.	

8. Literatūros ir šaltinių sąrašas.

1. Mano puikoji religija I-II dalys, Paruošė

Dr. Radžab OZDIREK – Faruk SALMAN – Nazif JILMAZ

9. Užduočių ar mokinių darbų, iliustruojančių pasiekimų lygius, pavyzdžiai.

9.1. 1–2 klasės

Pasiekimų sritis A. Šventraščio pažinimas

Užduoties pavyzdys (-džiai)	Vertinimas	Ugdomos kompetencijos
<p>Mokytojas perskaito ar trumpai perpasakoja vieną Šv. Korano pasakojimą (pvz. pasaulio sukūrimo istoriją) ir vieną pasakojimą paremtą pranašo Muhammedo hadisais. Mokiniai apibūdina juos žodžiu arba nupiešia jų vaizdinius, atpažindami Šv. Korano ir pranašo hadisų pasakojimus. Primindamo ir išardindami, kokios konfesijos naudoja šiuos pasakojimus. Renkantis pasakojimus, svarbu, kad jie būtų vaizdingi, kad juose būtų ryški Dievo galios apsireiškimo simbolika, kurią būtų galima nupiešti (diena, naktis, šviesa, tamsa, gėris, blogis, duona, pastangos ar pan.) ir skirtingų veikėjų vardų. Hadisų istorijose rekomenduojama dažnai minėti pranašo Muhammedo vardą.</p> <p>Mokytojas pasitelkdamas vaizdingas priemones pateikia arabiškas raides. Paaiškina apie rašymo ypatybes ir skirtumus su lotynų rašmenimis. Pateikia pavyzdžius iš Šv. Korano ir supažindina su pirmomis raidėmis</p>	<p>Vertinama pagal išskirtus A.1 ir A.2 pasiekimų lygius.</p>	<p>Pažinimo, kultūrinė, kūrybinė,</p>
<p>Pasiekimų lygiai, nurodantys vertinimą</p> <p>A1.1. Atpažįsta ir nusako bent vieną iš Šv. Korane minimų pagrindinių istorijų.</p> <p>A.2.1. Padedamas atpažįsta arabiškas raides ir skiria jas nuo lotyniškų raidžių.</p> <p>A1.2. Atpažįsta ir įvardija Šv. Korano pagrindines istorijas ir padedamas geba priskirti jas atitinkamoms konfesijoms.</p> <p>A.2.2. Skiria arabiškas raides, padedamas nusako raidžių pozicijas.</p> <p>A1.3. Atpažįsta Šv. Korano pagrindines istorijas, skiria jas nuo kitų konfesijų pasakojimų ir geba priskirti siūlomomis kalbinėmis ir vizualiosiomis priemonėmis.</p>		

A.2.3. Atpažįsta arabiškas raides, geba atskirti raides vieną nuo kitos, Skiria raidžių rašymo kryptį ir geba perkaityti atskirus žodžius šv. Korane.

A1.4. Atpažįsta Šv. Korane minimas pagrindines istorijas, geba jas įvardinti ir aktyviai priskirti atitinkamoms konfesijoms, išsamiai pavaizduoja paties numatytomis kalbinėmis ir vizualios raiškos priemonėmis.

4.2.4. Atpažįsta arabiškas raides, geba atskirti raides vieną nuo kitos. Skiria raidžių rašymo kryptį. Perskaito nesudėtingus sakinius šv.Korane.

Pasiekimų sritis. B. Pranašo Sunna ir jo mokymo pažinimas

Užduoties pavyzdys (-džiai)	Vertinimas	Ugdomos kompetencijos
<p>Papasakoti ar pavaizduoti Dievo galybės apraiškas pasakojant apie Dievo kūrinis. Pateikti mokiniams vaizdinius pavyzdžius pasitelkiant Šv. Korano posmais ir pavyzdžiais bei pavyzdžius iš kasdienio mūsų gyvenimo ir mus supančios aplinkos. Paprašyti papasakoti apie tai, kaip mokinys asmeniškai tai jaučia ir suvokia. Papasakoti apie pranašo Muhammedo misiją, aptaria Pranašo misijos naudą ir prasmę asmenybės gyvenime. Papasakoti mokiniams pranašo Muhammedo vaikystės istoriją ir Dievas ruošė jį įvairiais išbandymais pranašystės misijai.</p> <p>Kita galima užduotis – Sudaryti mąstymo žemėlapi išvardinant ir perteikiant Dievo galios supratimą per jo kūriniją</p>	<p>Vertinama pagal B.1 ir B.2 pateiktus pasiekimų lygius. Pagrindiniai kriterijai - apraiškos ir pažinimo aspektų išskyrimas, savarankiškas mąstymas</p>	<p>Pažinimo, kultūrinė, kūrybinė, emocinė, komunikavimo, istorinė</p>
<p>Pasiekimų lygiai, nurodantys vertinimą</p> <p>B1.1. Padedamas geba atpažinti Dievo galybę per Jo kūriniją</p> <p>B2.1. Padedamas papasakoja Pranašo Muhammedo misiją.</p> <p>B1.2. Geba atpažinti Dievo galybę per Jo kūriniją, ir paaiškina pasitelkiant pateiktą vizualių priemonių pagalba.</p> <p>B2.2. Papasakoja Pranašo Muhammedo misiją ir padedamas nusako Pranašo misijos naudą žmogaus gyvenime.</p> <p>B1.3. Geba atpažinti Dievo galybę per Jo kūriniją, ir savais žodžiais ir priemonėmis tai paaiškinti.</p> <p>B2.3. Papasakoja Pranašo Muhammedo misiją, aptaria Pranašo misijos naudą ir prasmę asmens gyvenime.</p> <p>B1.4. Geba atpažinti Dievo galybę per Jo kūriniją, moka paaiškinti savais žodžiais ir pateikia pavyzdžių.</p> <p>B2.4. Apibūdina Pranašo Muhammedo misiją ir įvardija Pranašo misijos svarbą ir naudą asmeniniame gyvenime.</p>		

Pasiekimų sritis. C. Bendruomenė ir malda

Užduoties pavyzdys (-džiai)	Vertinimas	Ugdomos kompetencijos
<p>Išvardinti visus penkis Islamo ramsčius ir papasakoti apie kiekvieną individualiai pasitelkiant posmus iš Šv.Korano ir pranašo Muhammedo hadisų. Paaiškinti apie Islamo ramsčių svarbą mūsų kasdieniniame gyvenime palaikant stiprų ryšį su mūsų visų Visagaliu Kūrėju. Paskatinti Islamo ramsčių apmąstymą įtraukiant moksleivius į diskusiją.</p> <p>Išmokyti pirmą ir dažniausiai naudojamą Šv. Korano surą Al Fatica</p>	<p>Vertinama pagal C.1 ir C.2 pateiktus pasiekimų lygius.</p> <p>Pagrindiniai kriterijai - apraiškos ir pažinimo aspektų išskyrimas, savarankiškas mąstymas</p>	<p>Pažinimo, kūrybinė, komunikavimo</p>
<p>Pasiekimų lygiai, nurodantys vertinimą</p> <p>C1.1. Padedamas atpasakoja 5 Islamo ramsčius.</p> <p>C2.1. Padedamas aiškinasi maldos reikšmę.</p> <p>C1.2. Padedamas išvardina 5 Islamo ramsčius, paskatintas geba juos atkartoti ir paaiškinti pasitelkiant pateiktomis priemonėmis.</p> <p>C2.2. Padedamas nusako maldos reikšmę. Padedamas mokosi mintinai surą Al Fatica</p> <p>C1.3. Išvardina 5 Islamo ramsčius ir geba paaiškinti pasitelkiant pateiktomis priemonėmis.</p> <p>C2.3. Paaiškinta maldos reikšmę. Moka mintinai surą Al Fatica.</p> <p>C1.4. Išvardina 5 Islamo ramsčius, geba paaiškinti savais žodžiais ir pateikia pavyzdžių.</p> <p>C2.4. Suvokia maldos reikšmę. Naudoja išmoktą medžiagą maldoje surą Al Fatica.</p>		

Pasiekimų sritis. D.Asmens tobulėjimas ir visuomenė

Užduoties pavyzdys (-džiai)	Vertinimas	Ugdomos kompetencijos
<p>Papasakoti ir paaiškinti ką reiškia būti bendruomenės, kuri tapatina save su atitinkamu tikėjimu ir įsitikinimais, dalimi ir aktyviu nariu. Pateikti bendruomeniškumo vaizdinius ir praktinius pavyzdžius iš musulmonų bendruomenės Lietuvoje ir užsienyje gyvenimo. Paaiškina ką reiškia būti musulmonu Lietuvoje panaudojant istorinius ir dabarties faktus apie musulmonų bendruomenę Lietuvoje. Pateikti pavyzdžius iš kitų religinių bendruomenių gyvenimo Lietuvoje. Išvardinti oficialiai veikiančias religines bendruomenes Lietuvoje. Papasakoti apie įvairių religinių bendruomenių maldos namus, papasakoti apie šių pastatų paskirtį ir ypatumus. Paaiškinti apie skirtingų konfesijų maldos namų skirtumus</p>	<p>Vertinama pagal D.1 ir D.2 pateiktus pasiekimų lygius.</p> <p>Pagrindiniai kriterijai - apraiškos ir pažinimo aspektų išskyrimas, savarankiškas mąstymas</p>	<p>Pažinimo, kultūrinė</p>

<p>Pasiekimų lygiai, nurodantys vertinimą</p> <p>D1.1. Mokytojo padedamas išvardina keletą musulmonams būdingų bruožų</p> <p>D2.1. Padedamas pastebi Lietuvoje esančius skirtingus maldos namus.</p> <p>D1.2. Padedamas lygina save su kitų konfesijų žmonėmis</p> <p>D2.2. Padedamas išvardina skirtingų tikėjimų išpažinėjus.</p> <p>D1.3. Įvardija save kaip musulmonų bendruomenės narį, vertina savo tapatumą.</p> <p>D2.3. Įvardija kitų religijų išpažinėjus Lietuvoje.</p> <p>D1.4. Demonstruoja ką reiškia būti musulmonu.</p> <p>D2.4. Išvardina Lietuvoje esančias tradicines religijas, padedamas geba papasakoti ir paaiškinti skirtumus tarp įvairių konfesijų.</p>
--

Pasiekimų sritis. E. Moralė arba žmogus ir pasaulis

Užduoties pavyzdys (-džiai)	Vertinimas	Ugdomos kompetencijos
<p>Papasakoti apie tai kokį svarbų vaidmenį Dievas suteikė pranašui Muhammedui ir kaip Dievas tai apibūdina Šv. Korane. Paaiškinti kaip svarbu yra stengtis sekti pranašo pavyzdžiu mūsų gyvenime. Pateikti moksleiviams svarbius pavyzdžius iš pranašo Muhammedo gyvenimo apie jo aukštą moralę.</p>	<p>Vertinama pagal E.1. pateiktus pasiekimų lygius. Pagrindiniai kriterijai - pranašo Muhammedo kaip geriausio pavyzdžio musulmonams pažinimo aspektų išskyrimas, savarankiškas mąstymas</p>	<p>Pažinimo, kultūrinė, istorinė, etinė</p>
<p>Pasiekimų lygiai, nurodantys vertinimą</p> <p>E1.1. Papasakoja Pranašo Muhammedo gyvenimą.</p> <p>E1.2. Padedamas nusako Pranašo Muhammedo svarbą musulmono gyvenime.</p> <p>E1.3. Apibūdina Pranašą Muhammedą, kaip aukštos moralės pavyzdį.</p> <p>E1.4. Apibūdina Pranašą Muhammedą, kaip aukštos moralės pavyzdį. Padedamas seka Jo pavyzdžiu kasdieniniame gyvenime.</p>		

9.2. 3–4 klasės

Medžiaga rengiama

9.3. 5–6 klasės

Medžiaga rengiama

9.4. 7–8 klasės

Medžiaga rengiama

9.5. 9–10 klasės

Medžiaga rengiama

